

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

A Model Of Creative Leadership Development of Vocational Education

Commision Administrators In Roi-Et Province

¹อารยา ไทยประเสริฐ และ ²สมหวัง พันระลี

¹Araya thaiprasert and ²Somwang Puntalee

^{1,2}วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ วิทยาเขตขอนแก่น มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Graduate College of Management, Khon Kaen Campus, Sripatum University.

¹Corresponding Author's Email: arayathaiprasert@gmail.com

Received: February 6, 2024; **Revised:** April 22, 2024; **Accepted:** April 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 207 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจง 2) สร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง 3) ประเมินรูปแบบฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามความเหมาะสม และแบบสอบถามความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) รูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to 1) Study the current condition desired condition and necessary needs. The sample group 207 educational institution administrators and teachers by stratified sampling. And the informant group consisted of 3 experts selected by purposive sampling. 2) Set and check the suitability of a model of creative leadership development of vocational education commission administrators in Roi-et province. The informant group consisted of 7 experts selected by purposive sampling. 3) Evaluate the model The informant group consisted of 20 experts selected by purposive sampling. Tools used were current condition questionnaire reliability at 0.91, desirable condition questionnaire reliability at 0.92, interview form, focus group form, suitability questionnaire, and possibility questionnaire. Statistics used in data analysis are percentage, mean and standard deviation and Priority Needs Index by PNI modified.

The results were as follows: 1) The current state at a moderate level Desired condition at the highest level. Necessary need 1: having a vision. 2) A model consists of 5 parts: Part 1: principles and objectives, Part 2: contents Part 3: development process, Part 4: evaluation, and Part 5 success conditions. assessment results on suitability at the highest level. 3) The possibility and usefulness of a model for developing creative leadership among school administrators. Under the jurisdiction of Roi Et Provincial Vocational Education Office at the highest level.

Keywords: Model; Creative Leadership; Administrators

บทนำ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำผู้อื่น ประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจสร้างบรรยากาศ โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ (ธีระ รุญเจริญ และคณะ, 2554) การที่บุคคลที่เป็นผู้นำสามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนในปัจจุบัน โดยใส่ใจที่จะเข้าใจสถานการณ์ที่ซับซ้อนนั้น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ช่วยให้รู้จักดึงศักยภาพส่วนตนของทั้งตนเองและสมาชิกในองค์กรหรือชุมชนมาเป็นพลังกลุ่มในการจัดการสิ่งต่าง ๆ มีการให้ข้อมูลข่าวสาร เสนอความคิดและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพรู้จักริเริ่มความคิดที่ผ่านการตรวจสอบและทดสอบอย่างอิสระ และรู้จักการใช้กระบวนการของการเรียนรู้อย่างเป็นสาระบันเทิงเพื่อค้นหาความคิดใหม่ ๆ และรู้จักสังเคราะห์ทุกเนื้อหาและการกระทำที่ปรากฏ (Palus and Horth, 2002) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาและในชุมชนให้เกิดการพัฒนา เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา เป็นที่ปรึกษาให้กับครูคนอื่น จะร่วมคิดร่วมปฏิบัติการแบบกัลยาณมิตรเป็นศูนย์กลางในการสร้างเครือข่าย ทำให้ครูคนอื่นเกิดความรู้และประสบการณ์ของครูผู้นำอย่างลึกซึ้ง สถานศึกษาสามารถใช้ภาวะผู้นำของครูเป็นศูนย์กลางในการบริหารการจัดการศึกษา (อุษาวดี จันทรสณี, 2552; ยนต์ ชุ่มจิต, 2553) และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการมีจินตนาการ และ 3) ด้านการมีความยืดหยุ่น (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2555; Chernin, 2001; Bennis, 2002)

ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องพบกับปัญหาที่หลากหลายตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ผู้บริหารการสถานศึกษายุคใหม่จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีภาวะผู้นำในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ ภายใต้ข้อจำกัดและการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ผู้นำต้องมุ่งเน้นการปรับภาวะผู้นำ การบริหารงานมุ่งเน้นให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารการศึกษายุคใหม่ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการทำงานมากขึ้น เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ (Visionary Leader) มีความเมตตากรุณาการให้ความรักลูกน้อง (Passionate) การมีความริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) การมีความยืดหยุ่น (Flexible) มีความสามารถในการจูงใจ (Inspiring) ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovation) การมีความกล้า (Courageous) การมีจินตนาการสูง (Imaginative) มีการทดลอง (Experimental) การมีความเป็นอิสระ (Independent) และการมีคุณธรรมจริยธรรม (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่ผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างมีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของประเทศและภาคเอกชน มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการอาชีวศึกษา 5) การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีสถานศึกษาภาครัฐ 8 แห่ง กำหนดแนวคิดพื้นฐานในเชิงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ดังนี้ การใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการหลักในการบริหารจัดการ การระดมสรรพกำลังในการร่วมวางแผนงาน การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา และการสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กรทางการศึกษาในพื้นที่ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด, 2566) ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทเป็นผู้นำในการศึกษาต้องจะมองให้ลึกซึ้งและกว้างขึ้น ผู้นำต้องมีความคิดวิเคราะห์อนาคต เมื่อวิเคราะห์แล้วจะต้องคิดสิ่งใหม่ ๆ ในที่สุดก็จะนำไปสู่ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (Creative and Product Leadership) คือการที่ผู้นำรุ่นใหม่ต้องคิดใหม่และต้องมียุทธศาสตร์จากการคิด คือจะต้องมียุทธศาสตร์จากการมองในเชิงของ Critical mind, Transformation และ Imaginary ไปพร้อมกัน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงควรเป็นโมเดลของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาด้านภาวะผู้นำต่อไปด้วยวิธีการวิจัยในเชิงแนวคิด รูปแบบและกระบวนการ (ไพฑูรย์ สีนารัตน์, 2553)

จากแนวคิดและหลักการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนาตนเองให้ก้าวไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่าง

เข้มแข็ง มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งดำเนินงานด้านบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพในการจัดการศึกษาทุกระดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) มีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 การศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครู จำนวน 400 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ในปีการศึกษา 2566 รวมจำนวน 428 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครู จำนวน 195 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ในปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้นจำนวน 207 คน ซึ่ง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร (Taro Yamane, 1973) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมี มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.52-0.87 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 มีความ

เชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.55-0.88 และ 2) แบบสัมภาษณ์ มีความตรงเชิงโครงสร้าง (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาก้าวผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 ยกร่างรูปแบบการพัฒนาก้าวผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 การตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาก้าวผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารการศึกษา กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่ 3 ศึกษานิเทศก์ ที่มีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา หรือการพัฒนาก้าวผู้นำมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 และ 2) แบบประเมินรูปแบบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาก้าวผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น ถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาก้าวผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีประเด็นในการประเมินคือ ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2566 จำนวน 20 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าความตรงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น โดยรวมรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI (I-D) D	ลำดับ
	$\bar{X}$	.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	.D.	ระดับการดำเนินงาน		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.04	0.54	ปานกลาง	4.58	0.51	มากที่สุด	0.506	1
2. ด้านการมีจินตนาการ	3.14	0.55	ปานกลาง	4.56	0.50	มากที่สุด	0.452	2
3. ด้านการมีความยืดหยุ่น	3.21	0.55	ปานกลาง	4.55	0.50	มากที่สุด	0.418	3
โดยรวม	3.13	0.55	ปานกลาง	4.56	0.50	มากที่สุด	0.458	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.55) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.50) ลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($PNI_{modified} = 0.506$) ลำดับที่ 2 ด้านการมีจินตนาการ ($PNI_{modified} = 0.452$) ลำดับที่ 3 ด้านการมีความยืดหยุ่น ($PNI_{modified} = 0.418$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

รายการประเมิน	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	.D.	ระดับ
ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์	.71	.47	มากที่สุด
ส่วนที่ 2 เนื้อหาโดยรวม	.60	.48	มากที่สุด
ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา	.68	.48	มากที่สุด
ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน	.79	.43	มากที่สุด
ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ	.81	.41	มากที่สุด
โดยรวม	.72	.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย หน่วยการ

พัฒนาที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ หน่วยการพัฒนาที่ 2 ด้านการมีจินตนาการ หน่วยพัฒนาที่ 3 ด้านการมีความยืดหยุ่น ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.46)

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด พบว่า มีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งเป็นระดับที่ควรได้รับการพัฒนาให้ผู้บริหารมีคุณลักษณะของผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงไปของยุคสมัยที่เทคโนโลยีวิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) ได้เสนอว่า สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและพลเมืองโลกหลายด้าน อาทิ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเข้าสู่สังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่น ๆ อีกมากมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของจินดารัตน์ แยมวงษ์ (2560) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงจิต สนิทกลาง (2561) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ยอดเยี่ยม ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ยอดเยี่ยมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนำมาวิเคราะห์ผล พบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงสามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ธีระ รุญเจริญ และคณะ (2554) เสนอว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำผู้อื่น ประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจสร้างบรรยากาศ โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร นามทองใบ (2564) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสีปงษ์ ทัพหลวง (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ จากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าด้านการมีวิสัยทัศน์มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในลำดับแรกแสดงให้เห็นว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์เป็นขั้นตอนสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีการกำหนดอย่างชัดเจนโดยอาศัยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างรอบด้านเป็นเป้าหมายเชิงอนาคตที่สำคัญสำหรับการพัฒนาองค์กรหรือสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังที่ Kotter (1996) ได้เสนอว่า การมีวิสัยทัศน์ เป็นภาพอนาคตที่นำมาทำให้กระจ่างว่าทำไมบุคคลต้องสร้างขึ้นในอนาคตซึ่งสิ่งที่สร้างขึ้นนั้น สามารถกระตุ้นให้บุคคลมุ่งมั่นและดำเนินการไปในทิศทางที่เปลี่ยนแปลงและทิศทางที่ถูกต้อง ซึ่งสามารถช่วยให้เกิดการประสานการปฏิบัติในความแตกต่างระหว่างบุคคล แม้ว่าจะมีบุคคลจำนวนมากก็สามารถดำเนินการไปด้วยดีและรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชร บุญมาหล้า (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในลำดับที่ 1 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรวิณัส ไวยกรณ์ (2565) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความคิดสร้างสรรค์การมีวิสัยทัศน์

2. ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด อภิปรายผลได้ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย หน่วยการพัฒนาที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ หน่วยการพัฒนาที่ 2 ด้านการมีจินตนาการ หน่วยการพัฒนาที่ 3 ด้านการมีความยืดหยุ่น ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพนำมาสร้างรูปแบบตามโครงสร้างที่ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้รูปแบบที่ถูกต้องตามโครงสร้าง ดังที่ธีระ รุญเจริญ (2546), ทิศนา ขัมมณี (2550), อุทัย บุญประเสริฐ (2552), Keeves (1988) ได้เสนอว่ารูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ส่วนที่ 3 วิธีพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ และนำรูปแบบที่ได้รับการเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ฯ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ต้องพัฒนา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มี 5 ขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมการพัฒนา ขั้นที่ 2 ความจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 3 การดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ ขั้นที่ 5 แนวทางการประเมินการพัฒนา และส่วนที่ 4 แนวทางการประเมินการดำเนินการผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด อภิปรายผลได้ดังนี้ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ผ่านการวิพากษ์โดยการสนทนากลุ่ม และประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดประเมินความเป็นไปได้ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับการพัฒนาตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นให้เกิดคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังที่ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2553) ได้เสนอว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงควรเป็นโมเดลของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาด้านภาวะผู้นำต่อไปด้วยวิธีการวิจัยในเชิงแนวคิด รูปแบบและกระบวนการ สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ รามศิริ, ทศนา แสงศักดิ์ และสมชาย เทพแสง (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความ

เป็นไปได้ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความเป็นไปได้โดยรวมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้จากวิจัยเป็นโมเดลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์

1.1 หลักการ

- 1.1.1 เป็นรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกาวิวัตน์
- 1.1.2 เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อเสริมสร้างให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
- 1.2.2 เพื่อพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา

ส่วนที่ 2 เนื้อหา

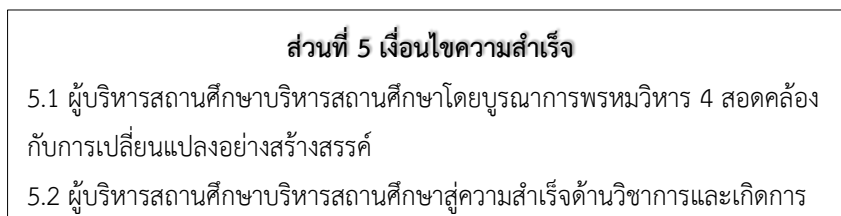
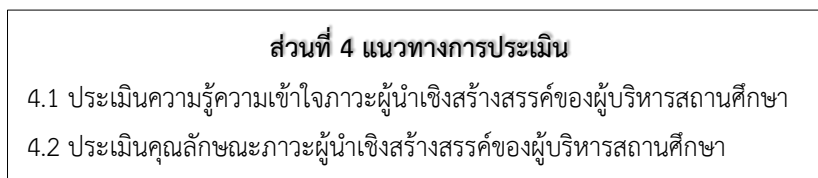
หน่วยการพัฒนาที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ มี 8 แนวทางการพัฒนา
หน่วยการพัฒนาที่ 2 การมีจินตนาการ มี 7 แนวทางการพัฒนา
หน่วยการพัฒนาที่ 3 การมีความยืดหยุ่น มี 6 แนวทางการพัฒนา

ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา

3.1 การวางแผน 3.2 การปฏิบัติตามแผน (การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 10 จำนวน 12 ชั่วโมง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน ร้อยละ 20 จำนวน 24 ชั่วโมง การฝึกปฏิบัติการ ร้อยละ 70 จำนวน 84 ชั่วโมง) 3.3 การตรวจสอบ 3.4 การปรับปรุงพัฒนา

ภาพที่ 1 : องค์ความรู้จากงานวิจัย

จากภาพที่ 1 ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย หน่วยการพัฒนาที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ หน่วยการพัฒนาที่ 2 ด้านการมีจินตนาการ หน่วยการพัฒนาที่ 3 ด้านการมีความยืดหยุ่น ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา กำหนดใช้วงจรคุณภาพ PDCA ประกอบกับแนวคิดหลักการพัฒนา 70: 20: 10 ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 10 จำนวน 12 ชั่วโมง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน ร้อยละ 20 จำนวน 24 ชั่วโมง การฝึกปฏิบัติการ ร้อยละ 70 จำนวน 84 ชั่วโมง ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ นั้นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไม่ได้มีขอบข่ายเพียงแต่เรื่องของภาวะผู้นำเท่านั้น การที่จะพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในยุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้นต้องมีหลากหลายองค์ประกอบในรูปแบบ เช่น การบริหารตามวงจรคุณภาพ พัฒนามาตามหลักการพัฒนาและที่สำคัญเงื่อนไขความสำเร็จกำกับด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ พรหมวิหาร 4 คุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐ เป็นธรรมเป็นที่อยู่ซึ่งมีทั้งความดีและความสุข โดยให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ดังนี้ขั้นแรกให้ปฏิบัติด้วยจิตคิดเกื้อกูลแผ่ออกไปในสัตว์บุคคลทั้งหลาย คือ เมตตาซึ่งมีอาการเป็นความคิดเกื้อกูล ต่อจากนั้นเมื่อได้เห็นหรือได้ยินหรือได้คิดว่าเรามีความทุกข์เดือดร้อนก็ปฏิบัติช่วยบำบัดทุกข์ให้คือ กรุณาซึ่งมีอาการช่วยบำบัดทุกข์จากนั้นครั้งได้เห็นเรามีสุขไม่ทุกข์ก็พลอยยินดีบันเทิงใจ คือ มุทิตาซึ่งมีอาการพลอยยินดีและเมื่อไม่มีกิจที่ควรจะทำต่อไปก็อุเบกขา คือ อยู่เฉย เมื่อปฏิบัติและกำกับด้วยเงื่อนไขแห่งคุณธรรมนี้จะนำพาการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืนต่อไป

สรุป

จากการดำเนินการวิจัย สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย หน่วยการพัฒนาที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ หน่วยการพัฒนาที่ 2 ด้านการมีจินตนาการ หน่วยการพัฒนาที่ 3 ด้านการมีความยืดหยุ่น ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำนี้สามารถเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และสามารถนำไปเป็นนวัตกรรมสำหรับพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ ต่อยอดการพัฒนาหรือการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้อย่างสูงสุด สอดคล้องกับสภาพสังคมยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ขั้นตอนของการมีวิสัยทัศน์ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะช่วยกำหนดเป้าหมายความสำเร็จเชิงอนาคตเพื่อบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งไว้ ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาควรกำหนดนโยบายพัฒนาบุคลากรสายบริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างยิ่ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 ควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกด้านดังกล่าวให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เช่น

2.1 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

บรรณานุกรม

- เกรียงไกร นามทองใบ. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จินดา สรรประสิทธิ์. (2563). การพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงจิต สนิทกลาง. (2561). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ยอดเยี่ยม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ และคณะ. (2554). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยวรรณ งามศิริ, ทศนา แสงศักดิ์ และสมชาย เทพแสง. (2561). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 15(28), 12-25.
- พรวิมล ไวยกรณ. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพชร บุญมหาผล. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มนตรี จำกัด.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2566-2570*. ร้อยเอ็ด: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด.
- สืบพงษ์ ทัพหลวง. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2562). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 14(2), 149-162.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2552). *การวิจัยด้านการบริหารจัดการการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อุษาวดี จันทรสนธิ. (2552). *หน่วยที่ 7 ภาวะผู้นำครู ประมวลสาระชุดวิชาการประสบการณ์วิชาชีพ ประกาศนียบัตรบัณฑิตหลักสูตรและการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Bennis, W. (2002). *Creative Leadership [ABI]*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Chernin, P. (2001). Creative leadership: The strength of ideas The power of the imagination. *Vital Speeches of the Day*. 68(8), 245-249.
- Keevep, P.J. (1988). *Educational research, methodology and measurement international handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Kotter, J.P. (1996). *Leading Change*. Boston: Massassusette.
- Palus, C. & Horth, J. (2002). *Modern Management*. New York: McGraw-Hill.